

Investuotojo priešai: sukčiai, emocijos ir kognityviniai šališkumai

Dr. Nerijus Mačiulis, „Swedbank“ vyriausiasis ekonomistas

Deepfake: vis didesnė ir aktualesnė rizika

Skeptikų posakis „patikėsiu kai pamatysiu“ praranda prasmę

B Bloomberg Law News

Ferrari Narrowly Dodges Deepfake Scam Simulating Deal-Hungry CEO

Earlier this month a Ferrari NV executive started receiving a bunch of unexpected messages, seemingly from the CEO.

1 month ago

B Bloomberg

Musk's Deepfake 'Parody' Raises Troubling Online Issues

While Elon Musk says he was playing for laughs when he circulated a deepfake of a campaign ad for Vice President Kamala Harris,...

4 weeks ago

B Bloomberg.com

World's Longest Serving Central Bank Chief Targeted by Deepfake

The world's longest-serving central bank governor, Romania's Mugur Isarescu, was the target of a deepfake video depicting the policymaker as...

Feb 5, 2024

Reels

ELONAS MUSKAS APIE TAI, KUR UŽDIRBTI MILJONUS GREIČIAU NEI BITKOINŲ AUGIMAS

tai paprasta matematika

Tragam um mito para esse oscar

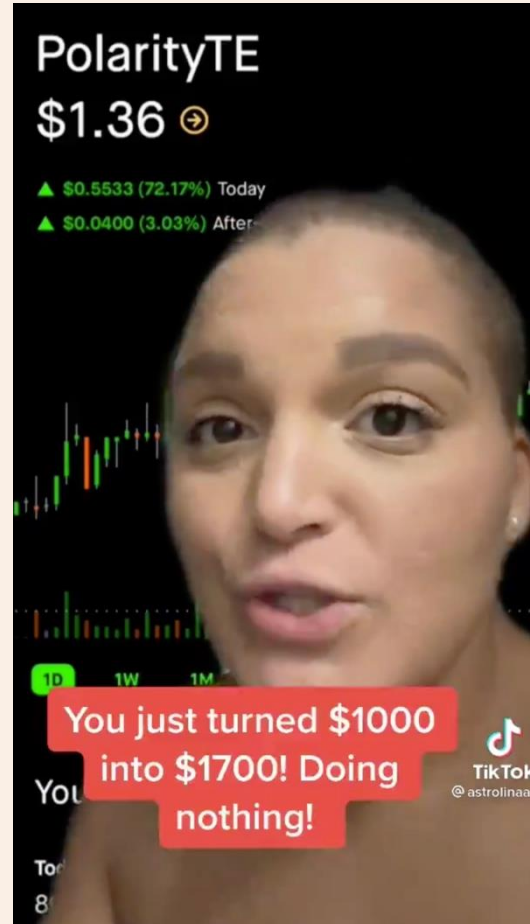
Install now

Sponsored

Ką ir kodėl reklamuoja influenceriai?

Po to susimoka baudas ir reklamuoja toliau

Kim Kardashian to pay \$1.3mn to settle crypto charges

Celebrity failed to disclose payment for EthereumMax post on Instagram, says SEC

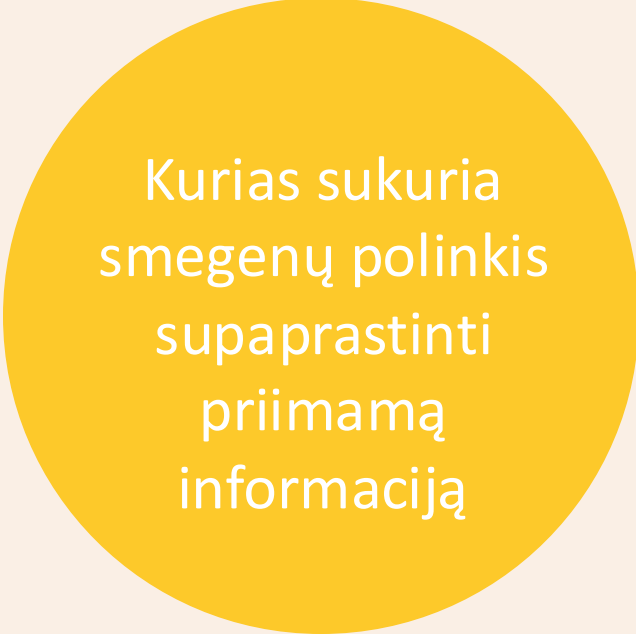
Kim Kardashian had 225mn Instagram followers when she posted about crypto security tokens sold by EthereumMax © Stefani Reynolds/AFP/Getty Images

Pavojai slypi ir kiekvieno iš mūsų galvoje

Kognityviniai šališkumai (angl. cognitive biases)

Sisteminės
mąstymo
klaidos

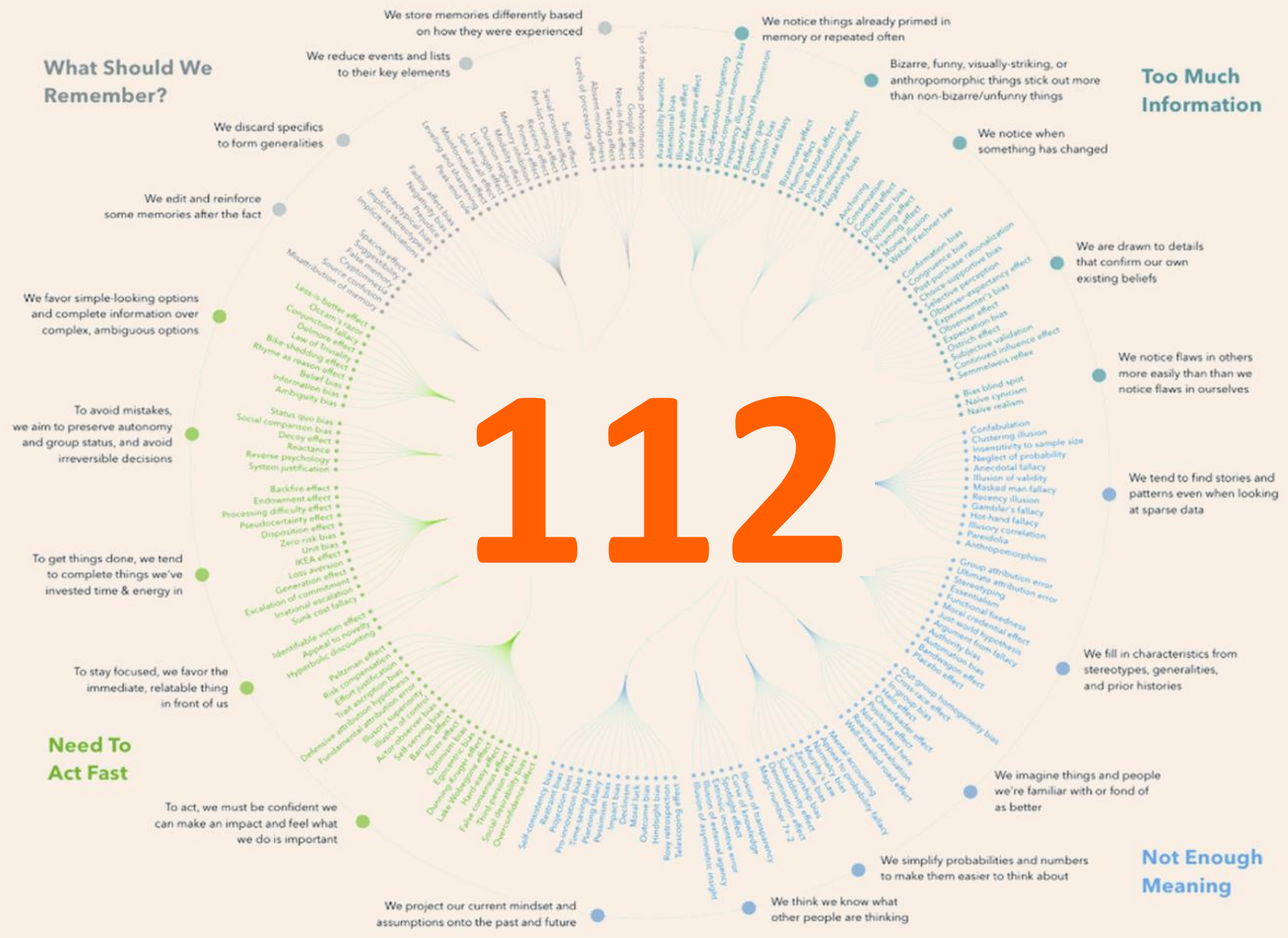
Kurias sukuria
smegenų polinkis
supaprastinti
priimamą
informaciją

Filtruojant
ją per savo
patirtį ir
preferencijas

COGNITIVE BIAS CODEX

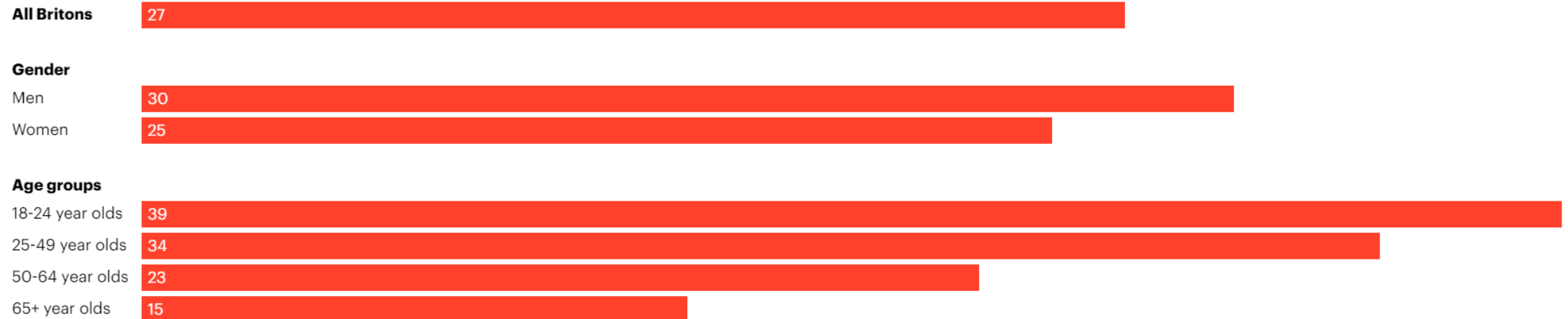

Daugelio investuotojų palydovas: perteklinis pasitikėjimas

(angl. overconfidence)

One in four Britons think they could qualify for the 2028 Olympics if they started training today

% of each group who answered "Would definitely qualify" or "Would probably qualify" for at least one of 25 listed Olympic sports

YouGov

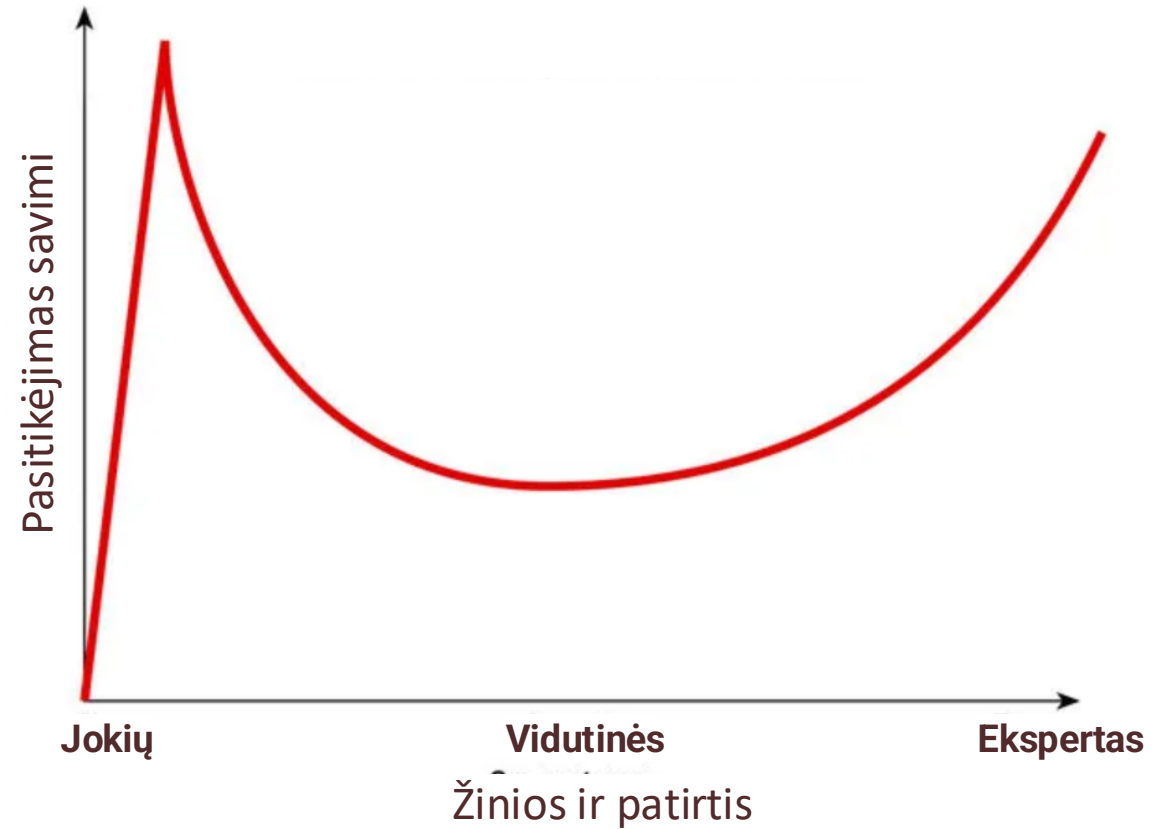
8-9 August 2024

Daugelio investuotojų palydovas: perteklinis pasitikėjimas

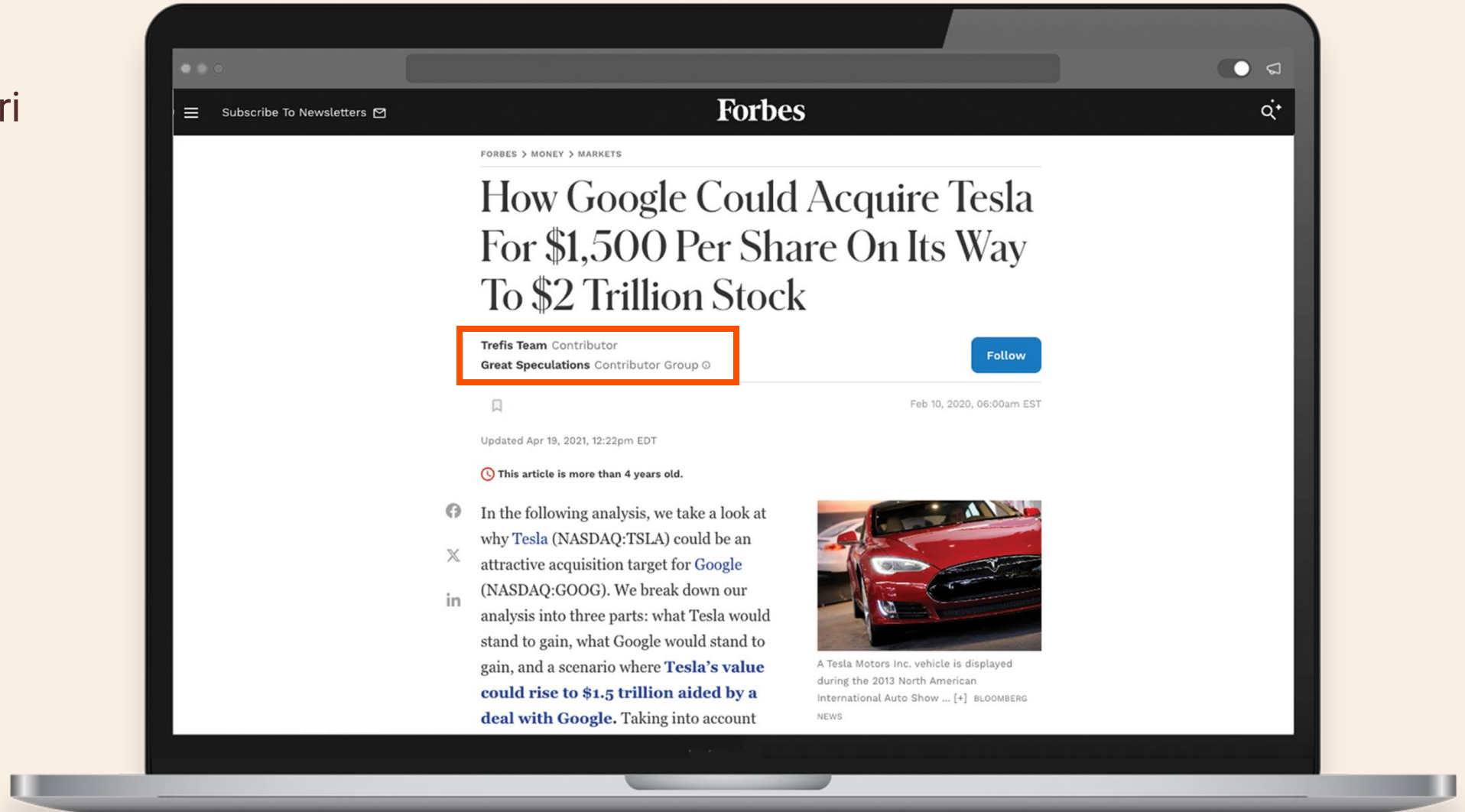
Daningo-Kriugerio efektas

Daningo-
Kriugerio
efektas

Patvirtinimo šališkumas (angl. confirmation bias)

Polinkis ieškoti
informacijos, kuri
patvirtina mūsų
įsitikinimus

Bandos instinktas, FOMO (angl. herding)

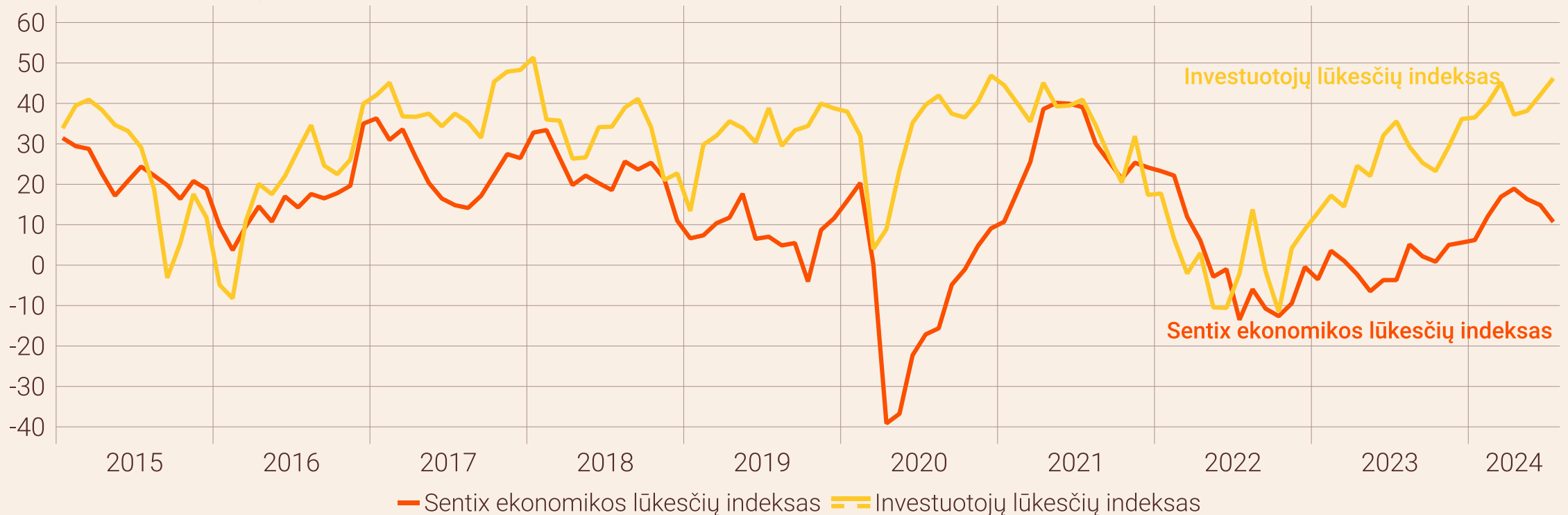
Long Island Iced Tea – nuostolingai veikiantis gėrimų gamintojas pakeičia pavadinimą į...

Investuotojų elgsena ir lūkesčiai – dažnai neracionalūs

Finansinių aktyvų kainas dažniausiai smarkiai veikia lūkesčiai

JAV investuotojų ir ekonomikos lūkesčių indeksai

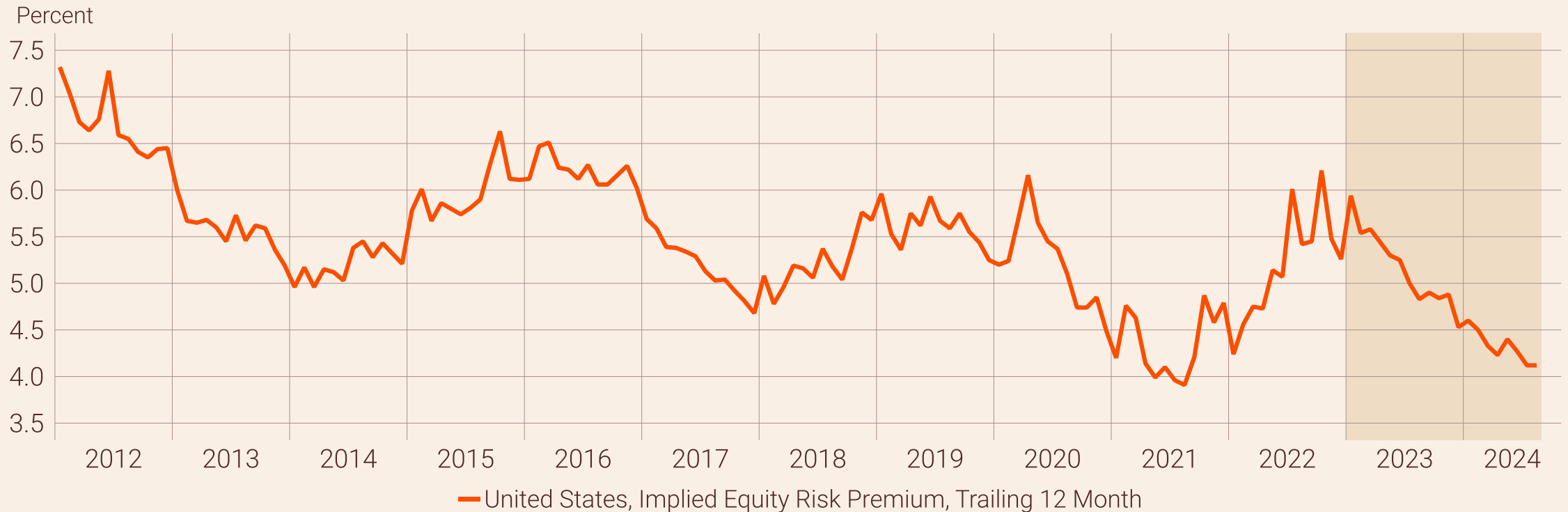

Sources: Swedbank Research & Macrobond

Kas yra rizikos premija ir kodėl dabar ji tokia maža?

Euforija, gyvuliška prigimtis (angl. animal spirits)

JAV akcijų rinkos rizikos premija

Sources: Swedbank Research & Macrobond

Kaina dažniausiai skiriasi nuo vertės

Kartais labai ženkliai ir labai ilgai

- Kada susiformuoja finansiniai burbulai?
  - Kai pinigai pigūs, lengva pasiskolinti, ieškoma būdų greitai praturtėti
  - Kai prekyba/spekuliacija yra lengvai prieinama plačioms masėms
  - Kai atsiranda nauja technologija ar politinės paskatos
- Sunku pamatyti burbulą esant jo viduje, Robert J. Shiller

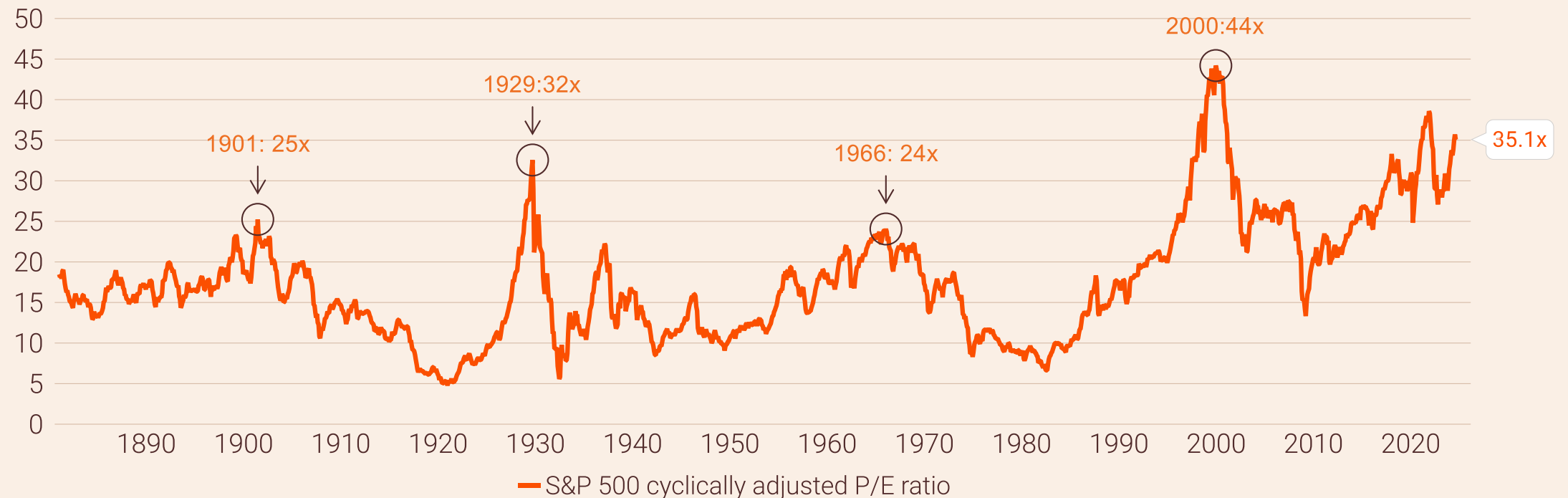

Akcijų kainos ir jų uždirbamo pelno santykis

P/E, CAPE

JAV akcijų kainos ir uždirbamo pelno santykis

Shiller CAPE, 10-year yields

Sources: Swedbank Research & Macrobond

Kuo kaina skiriasi nuo vertės?

- Kaina – objektyvi, matoma, veikiama emocijų ir madų, greitai keičiasi
- Vertė – subjektyvi, nežinoma, sunkiau pamatuojama, stabilesnė

CY Twombly, Untitled,
\$46,4 milijonai

